

Representation of the Foreign Policy of the I.R. of Iran in the English-Language Media of Central Asia (Astana Times and the Times of Central Asia)

Seyyed Rahim Abolhasani

Associate Professor, Department of Political Science, Faculty of Law and Political Science,
University of Tehran, Tehran, Iran
Email: abhasani@ut.ac.ir

Article Info.

ABSTRACT

Article Type:
Research Paper

Article History:

Received:
25 July 2025

Revised:
2 August 2025

Approved:
21 August 2025

Published Online:
21 August 2025

Key Words:

Representation,
Discursive
Representation,
Meaning
Construction,
Media,
Astana Times,
Times of Central
Asia.

In recent years, Central Asia has emerged as a pivotal axis of the Islamic Republic of Iran's foreign policy, with Kazakhstan and Kyrgyzstan having gained strategic importance, especially within the framework of Eurasian cooperation. In this context, the way Iran's foreign policy is represented in regional media—especially English-language media—has become increasingly important in shaping international perceptions. The main question of this study is: How is Iran's foreign policy portrayed in the English-language media of Central Asia, especially in the "Astana Times" and the "Times of Central Asia," and what are the discursive differences between these two media? The study proposes a hypothesis that differences in editorial orientations and the political and cultural contexts of the host countries have led to varied and sometimes contradictory representations of Iran's foreign policy. This qualitative research, using a critical discourse analysis approach and purposive sampling, collects data from the aforementioned media sources between 2021 and 2025. The findings reveal that the Astana Times portrays Iran as a cooperative and development-oriented actor, whereas the Times of Central Asia presents a different and more threatening picture of Iran. Differences in lexical choices, syntactic structures, and topic prioritization confirm the existence of distinct dominant discourses within each medium. These semantic divergences have a direct impact on regional and international public perceptions.

Cite this article: Abolhasani, S.R. (2025), "Representation of the Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran in the English-Language Media of Central Asia", **Central Eurasia Studies**, Vol. 18, No. 1, pp. 29-56.
<http://doi.org/10.22059/JCEP.2025.399400.450340>

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran

Introduction: In recent years, the Islamic Republic of Iran's foreign policy has shifted increasingly towards Central Asia as a strategic axis within the framework of its Eurasian expansion. This orientation reflects Iran's efforts to overcome geopolitical isolation and economic sanctions through regional integration, particularly with countries like Kazakhstan and Kyrgyzstan. Central Asia's evolving role as a geopolitical crossroads for major global powers has increased its importance in Iran's multilateral diplomacy. Within this framework, media representations of Iran's foreign policy have become critical venues for establishing international legitimacy and shaping public perception. English-language media outlets based in the region, such as The Astana Times and The Times of Central Asia, play a pivotal role in shaping Iran's regional image for domestic and international audiences. These representations are not neutral reflections of events but are shaped by editorial policies, institutional affiliations, and geopolitical orientations of their host countries. Therefore, understanding how Iran's foreign policy discourse is constructed in these media can reveal deeper ideological narratives and strategic intentions. This study seeks to examine such representations through a critical comparative discourse of two newspapers.

Research question: How do the Astana Times and the Times of Central Asia present different representations of Iran's foreign policy, and what geopolitical and editorial factors influence these depictions?

Research hypothesis: This study hypothesizes that the differing representations of Iranian foreign policy in The Astana Times and The Times of Central Asia are due to differences in editorial orientation and the political and cultural environments of Kazakhstan and Kyrgyzstan. These structural and contextual distinctions lead to the construction of Iran as either a cooperative regional actor or a destabilizing geopolitical force.

Methodology and theoretical framework: This research employs a qualitative methodology grounded in the principles of Critical Discourse Analysis (CDA), enabling a systematic examination of the interplay between language, ideology, and power in media texts. The study employs a three-dimensional model, comprising textual description, discursive interpretation, and Sociopolitical explanation,

to uncover both explicit and implicit meanings in news discourse. Data were collected through purposive sampling of articles published between 2021 and 2025 in *The Astana Times* and *The Times of Central Asia* newspapers, focusing on coverage related to Iran's regional diplomacy. Linguistic features, including lexical choices, syntactic structures, and the presence or absence of Iranian sounds, were analyzed to identify discursive patterns. The theoretical foundation of this research is based on a constructivist approach to representation, particularly Stuart Hall's notion that meaning is actively constructed through language in specific ideological and institutional contexts. This framework assumes that the media do not simply reflect reality but instead participate in shaping it through selective framing and narrative strategies. By integrating critical discourse analysis (CDA) with theories of media representation, the study aims to uncover deeper structures that shape how Iranian foreign policy is portrayed in Central Asian media.

Results and discussion: The findings indicate a clear divergence in the discursive framework of Iranian foreign policy between these two media outlets. *The Astana Times* portrays Iran as a rational, cooperative, and development-oriented actor engaged in regional economic integration and diplomatic initiatives. The use of constructive language, emphasis on official statements, and focus on trade and cooperation demonstrate Kazakhstan's alignment with the Eurasian narrative based on stability. In contrast, *The Times of Central Asia* portrays Iran as a source of regional tension and unpredictability, often highlighting security threats and excluding Iran's diplomatic voice. This media outlet examines Iran's actions through the lens of crisis and danger, using terms such as "instability," "conflict," and "escalation." These differences are not incidental but rather reflect the broader geopolitical and institutional contexts in which each media outlet operates. Iran's presence or absence in news texts significantly shapes regional public perceptions of Iran's legitimacy. Overall, the discursive strategies employed by these newspapers reveal competing ideological projects regarding Iran's role in Central Asia.

Conclusion: This study shows that media representations of Iranian

foreign policy in Central Asia are shaped by distinct discursive logics that reflect deeper geopolitical alignments and editorial frameworks. In line with Kazakhstan's development and diplomatic approach, Astana Times introduces Iran as a constructive and legitimate regional actor. In contrast, The Times of Central Asia adopts a security-centered narrative that portrays Iran as a destabilizing force, thereby fueling an image of risk and uncertainty. These divergent images are not simply journalistic choices but are rooted in broader symbolic contests over regional order and international legitimacy. The selective use of language, the presence or absence of Iranian voices, and the prioritization of specific themes all contribute to these conflicting discourses. Such media framing has a direct impact on how political elites and the general public in Central Asia perceive Iran and affects regional diplomatic dynamics. The findings highlight the strategic function of the media not only in producing news but also in producing political meaning in a contested regional environment. Therefore, the image of Iran in Central Asia is not stable or universal but somewhat shaped by competing narratives with different ideological commitments. Addressing these differences requires Iran to increase its engagement in regional media arenas and promote alternative narratives through strategic communication. Ultimately, this study highlights the necessity for Iran to adopt a more proactive and nuanced approach to public diplomacy, thereby countering negative representations and advancing its foreign policy objectives.

Key Words: Representation, Media, Meaning Construction, Discursive Representation, Astana Times, Times of Central Asia.

بازنمایی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در رسانه‌های انگلیسی‌زبان آسیای مرکزی (تایمز آستانه و تایمز آسیای مرکزی)

سید رحیم ابوالحسنی

دانشیار، گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

abhasani@ut.ac.ir ایمیل:

چکیده

اطلاعات مقاله

منطقه آسیای مرکزی در سال‌های اخیر به یکی از کانون‌های محوری سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران تبدیل شده است و کشورهای قزاقستان و قرقیزستان، به‌ویژه در قالب همکاری‌های اوراسیایی در این زمینه جایگاهی راهبردی یافته‌اند. در این میان، چگونگی بازنمایی سیاست خارجی ایران در رسانه‌های منطقه‌ای، به‌ویژه رسانه‌های انگلیسی‌زبان، اهمیت فزاینده‌ای در شکل‌دهی به ادراک‌های بین‌المللی دارد. پرسش اصلی نوشتار این است که سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران چگونه در رسانه‌های انگلیسی‌زبان آسیای مرکزی، «تایمز آستانه» و «تایمز آسیای مرکزی» بازنمایی می‌شود و چه تفاوت‌هایی در گفتمان این دو رسانه دیده می‌شود؟ فرضیه پژوهش این است که تفاوت در رویکرد نویسندگان و زمینه‌های سیاسی و فرهنگی دو کشور میزبان این رسانه‌ها، موجب شکل‌گیری بازنمایی‌های متفاوت و گاه متعارض از سیاست خارجی ایران شده است. این نوشتار با بهره‌گیری از روش کیفی و رهیافت تحلیل گفتمان انتقادی انجام شده و داده‌ها با نمونه‌گیری هدفمند از مطالب دو رسانه اشاره‌شده در سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۵ گردآوری شده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که «تایمز آستانه» ایران را به‌مثابه بازیگری مشارکت‌جو و توسعه‌محور بازنمایی کرده است، درحالی‌که «تایمز آسیای مرکزی» تصویری واگرایانه و تهدیدآمیز از ایران ارائه داده است. تفاوت در چگونگی انتخاب واژگان، ساختارهای کلامی و اولویت‌بندی موضوع‌ها، تفاوت در گفتمان مسلط هر رسانه را نشان می‌دهد. این تفاوت‌های معنایی به‌صورت مستقیم بر ادراک‌های افکار عمومی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای اثر می‌گذارند.

نوع مقاله: علمی پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۰۳

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۵/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۳۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۵/۳۰

واژگان اصلی:

بازنمایی،
 بازنمایی گفتمانی،
 ساخت معنایی،
 رسانه،
 تایمز آستانه،
 تایمز آسیای مرکزی

استناد به این مقاله: ابوالحسنی، سید رحیم (۱۴۰۴)، «بازنمایی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در رسانه‌های انگلیسی‌زبان آسیای مرکزی (تایمز آستانه و تایمز آسیای مرکزی)»، *مطالعات اوراسیای مرکزی*، دوره ۱۸، شماره ۱، صص. ۲۹-۵۶.

<http://doi.org/10.22059/JCEP.2025.399400.450340>

© The Author(s).

ناشر: دانشگاه تهران

مقدمه

منطقه اوراسیا در دهه‌های اخیر به تدریج به یکی از کانون‌های راهبردی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران تبدیل شده است. این منطقه که محل تلاقی منافع قدرت‌های بزرگ جهانی مانند چین، روسیه و ایالات متحد است، فرصت‌هایی متنوع برای کنشگری چندوجهی ایران فراهم کرده است. سیاست «نگاه به شرق» در راهبرد دیپلماتیک جمهوری اسلامی، نه تنها بر روابط با قدرت‌های آسیایی متمرکز شده است، بلکه سبب تقویت حضور فعال در ترتیبات منطقه‌ای اوراسیا نیز شده است (سیمبر و غلام‌نیا، ۱۴۰۰: ۵). ایران با عضویت در سازمان همکاری شانگهای و بستن توافق تجارت آزاد با اتحادیه اقتصادی اوراسیا تلاش کرده است از ظرفیت‌های اقتصادی و ژئوپلیتیکی منطقه برای مقابله با تحریم‌ها و ارتقای تاب‌آوری ملی بهره گیرد. افزون بر این، موقعیت ترانزیتی ایران در امتداد راه‌گذرهای شمال‌جنوب و شرق‌غرب، به آن جایگاهی منحصربه‌فرد در نقشه زیرساختی اوراسیا داده است. از دیدگاه سیاست‌گذاری، اوراسیا نه فقط به مثابه حوزه‌ای برای تبادل اقتصادی، بلکه به عنوان بستری برای تقویت قدرت نرم، افزایش روابط فرهنگی و بازتعریف نقش ایران در نظم چندقطبی جهانی مورد توجه قرار گرفته است (وثنوقی و صفری، ۱۳۹۶: ۴۷۶).

در میان کشورهای اوراسیای مرکزی، قزاقستان و قرقیزستان به دلایل مختلف در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران جایگاهی متمایز یافته‌اند. قزاقستان، به واسطه ثبات سیاسی، دسترسی به بازارهای انرژی و عضویت فعال در سازمان‌های منطقه‌ای، برای ایران به عنوان دروازه‌ای به اوراسیا عمل می‌کند. روابط اقتصادی و دیپلماتیک میان تهران و آستانه در سال‌های اخیر تقویت شده و طرح‌هایی مانند گسترش زیرساخت‌های حمل و نقل، همکاری‌های گمرکی و توافقات تجاری چندجانبه (کولایی و ابراهیمی، ۱۳۹۲: ۶۱)، این پیوند را تعمیق بخشیده‌اند. از سویی، قرقیزستان نیز با موقعیت ژئواستراتژیک در آسیای مرکزی و ظرفیت‌های بالقوه برای همکاری‌های منطقه‌ای، مورد توجه ایران قرار گرفته است. این کشور با وجود ظرفیت اقتصادی محدود، به دلیل همسایگی فرهنگی، مذهبی و ارتباطات تاریخی با جهان اسلام، بستری برای دیپلماسی نرم جمهوری اسلامی محسوب می‌شود. همچنین قرقیزستان در برخی روابط چندجانبه منطقه‌ای مانند روند آستانه یا همکاری‌های جنوب‌جنوب، نقشی مؤثر داشته است (پرنیان و همکاران، ۱۴۰۲: ۲۳۳). از این دیدگاه، هر دو کشور در منظومه سیاست خارجی ایران به عنوان شریک‌های مکمل در دو سطح اقتصادی و ژئوپلیتیکی دیده می‌شوند و مطالعه ادراک نخبگان و افکار عمومی در این دو کشور نسبت به ایران، اهمیتی راهبردی می‌یابد.

در چنین زمینه‌ای، تحلیل بازنمایی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در رسانه‌های قزاقستان و قرقیزستان، فقط مطالعه رسانه‌ای نیست، بلکه بخشی از رقابت نمادین و گفتمان‌ساز در آسیای مرکزی به‌شمار می‌رود. دو رسانه انگلیسی‌زبان «تایمز آستانه» و «تایمز آسیای مرکزی» به‌ترتیب بازتاب‌دهنده گرایش‌های نخبگان رسمی در قزاقستان و قرقیزستان هستند و در شکل‌دهی به ادراک عمومی در مورد ایران، جایگاهی اثرگذار دارند. موقعیت زبانی، دسترسی بین‌المللی و پیوند نهادی این رسانه‌ها با نهادهای حکومتی یا پژوهشی، آن‌ها را به کنشگران فعال در بازتولید معنا و هویت در سطح منطقه‌ای تبدیل کرده است. بررسی ساختار، مأموریت و وابستگی نهادی این رسانه‌ها می‌تواند چارچوب تحلیلی مناسبی برای درک الگوهای بازنمایی ایران در منطقه فراهم کند. آنچه در این زمینه اهمیت دارد، درک تفاوت‌های گفتمانی و راهبردهای زبانی این دو رسانه در بازنمایی ایران است؛ تفاوت‌هایی که می‌تواند به تقویت یا تضعیف تصویر منطقه‌ای جمهوری اسلامی منجر شوند. ازاین‌رو پرسش اصلی نوشتار این است که سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران چگونه در رسانه‌های انگلیسی‌زبان آسیای مرکزی، به‌ویژه در تایمز آستانه و تایمز آسیای مرکزی بازنمایی می‌شود و چه تفاوت‌هایی در چارچوب‌های معنایی، موقعیت‌یابی فاعلی ایران و راهبردهای زبانی در میان این دو رسانه وجود دارد؟

پیشینه پژوهش

طاهرخانی (۱۴۰۳) در مقاله «تحلیل بازنمایی رسانه‌ای از مواجهه ایالات متحده آمریکا با برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران (با تأکید بر تحلیل محتوای اخبار بی‌بی‌سی فارسی و ایران اینترنشنال ۱۳۹۸-۱۴۰۱)» گفتمان دو رسانه فارسی‌زبان فرامرزی در رویارویی با برنامه هسته‌ای ایران را بررسی کرده است. او با استفاده از روش تحلیل تاریخی گفتمانی روژ ووداک، راهبردهای معنایی و مفهومی این رسانه‌ها را در برابر تحریم‌ها و مذاکرات هسته‌ای شناسایی می‌کند. تمرکز اصلی تحلیل او بر دو محور «برجام» و «تحریم‌ها» است که به‌عنوان نقاط مرکزی نزاع گفتمانی ایران و آمریکا معرفی می‌شوند. یافته‌ها نشان می‌دهد این رسانه‌ها با بهره‌گیری از راهبردهایی مانند نام‌گذاری، چشم‌اندازسازی، ارجاع‌دهی و بازنمایی اخباری، ادراک مخاطبان را جهت می‌دهند.

سلیمی و وهاب‌پور (۱۳۹۷) در مقاله «توئیلماسی؛ بازنمایی سیاست خارجی ایران در توئیتر» شیوه بازنمایی هویت و هنجارهای سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در این

شبکه اجتماعی را بررسی می‌کنند. آن‌ها با استفاده از نظریه امنیت هستی‌شناختی، چهار محور اصلی روایت ایرانی سیاست خارجی را شامل «امنیت‌ساز منطقه‌ای»، «دولت توسعه‌گرای اقتصادی»، «پابندی به تعهدهای بین‌المللی» و «ایران مستقل» شناسایی کرده‌اند. مهم‌ترین تهدیدکنندگان این روایت، ایالات متحد آمریکا (به‌ویژه به‌وسیله تئوئتر دونالد ترامپ) و اسرائیل معرفی شده‌اند که سیاست‌مداران ایرانی در واکنش به آن‌ها تلاش می‌کنند هویت امن و معتبر خود را بازسازی کنند.

بشیر و رحمانی (۱۳۹۷) در مقاله «سیاست رسانه‌ای شبکه پرس تی وی در ارائه تصویر ایران به مخاطبان انگلیسی‌زبان: مطالعه موردی برنامه ایران» چگونگی بازنمایی تصویر ایران در برنامه «ایران» برای مخاطبان انگلیسی‌زبان را بررسی می‌کنند. آن‌ها با رویکرد درون‌مرزی و تمرکز بر یک رسانه دولتی، به چالش‌های سیاست‌گذاری رسانه‌ای جمهوری اسلامی در سطح بین‌المللی می‌پردازند. یافته‌ها نشان می‌دهد که ضعف در مخاطب‌شناسی، نیازسنجی و بازخوردگیری از مهم‌ترین موانع اثربخشی پیام‌های رسانه‌ای پرس تی وی هستند.

بخشنده و فرقانی (۱۳۹۶) در مقاله «تأثیر گفتمان سیاست خارجی بر پوشش خبری؛ بازنمایی آمریکا و انگلیس در مطبوعات شاخص ایران در دو دوره اصول‌گرایی و اصلاح‌طلب» تأثیر گفتمان سیاست خارجی بر چگونگی بازنمایی این دو کشور در مطبوعات داخلی را بررسی می‌کنند. نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل محتوا با بهره‌گیری از نرم‌افزار اس‌پی‌اس‌اس نشان می‌دهد در دوره اصلاح‌طلبی و گفتمان تنش‌زدایی، تصویر آمریکا و بریتانیا بیشتر مثبت و تعدیل شده ارائه شده است. در برابر، در دوره اصول‌گرایی، بازنمایی‌ها سرشت منفی و تهدیدمحور یافته‌اند که بیانگر تأثیر فضای سیاسی در خط‌مشی رسانه‌هاست.

سلیمانی و هراتی (۱۳۹۴) در مقاله «نظریه بازنمایی و انگاره‌های معنایی گفتمان رسانه‌ای آمریکا از اسلام و ایران» با رویکردی ساخت‌گرایانه چگونگی بازتولید انگاره‌های معنایی در مورد اسلام و جمهوری اسلامی ایران در رسانه‌های آمریکایی را بررسی می‌کنند. آن‌ها استدلال می‌کنند که این رسانه‌ها در قالب گفتمان‌های هم‌بسته ایران‌هراسی و اسلام‌هراسی، تصویری منفی و تهدیدمحور از ایران ارائه داده‌اند. این بازنمایی‌ها نه تنها بر نگرش عمومی، بلکه بر جهت‌گیری سیاست خارجی آمریکا نیز اثرگذار بوده‌اند. باین‌حال، این پژوهش با تمرکز بر رسانه‌های انگلیسی‌زبان در آسیای مرکزی، بازنمایی سیاست خارجی ایران در بستر رقابت‌های گفتمانی فرامنطقه‌ای را تحلیل می‌کند.

ربیعی و احمدزاده نامور (۱۳۸۷) در مقاله «نظریه بازنمایی رسانه‌ای و تحلیل افکار عمومی

متقابل آمریکایی‌ها و ایرانی‌ها» نقش رسانه‌ها در شکل‌دهی نگرش متقابل این دو جامعه را بررسی می‌کنند. آن‌ها با بهره‌گیری از نظریه‌ی بازنمایی، میزان تأثیرگذاری رسانه‌های خبری را بر برداشت‌های ایرانیان و آمریکایی‌ها نسبت به یکدیگر مطالعه کرده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد آمریکایی‌ها بیش از ایرانی‌ها زیر تأثیر رسانه‌های خود قرار دارند و رسانه‌های آمریکا از ایران و ایرانیان بازنمایی منفی ارائه می‌دهند.

روش پژوهش

روش این نوشتار با رویکرد کیفی با استفاده از روش تحلیل گفتمان انتقادی طراحی شده است. هدف اصلی این روش، بررسی چگونگی بازنمایی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در رسانه‌های انگلیسی‌زبان آسیای مرکزی است. تحلیل گفتمان انتقادی به دلیل پیوند میان زبان، قدرت و ایدئولوژی، ابزار مناسبی برای تبیین معناهای نهفته در متن‌های رسانه‌ای به‌شمار می‌رود. در این نوشتار، تمرکز اصلی بر تحلیل محتوای تولیدشده‌ی دو رسانه «تایمز آسیا» و «تایمز آسیای مرکزی» در سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۵ است. داده‌ها را به‌صورت هدفمند و با تمرکز بر مطالب مربوط به سیاست خارجی ایران گردآوری و رمزگذاری مفهومی کرده‌ایم.

چارچوب تحلیل از الگوی سه‌لایه‌ی توصیف زبانی، تفسیر بینامتنی و تبیین زمینه‌ای پیروی می‌کند. این چارچوب امکان درک عمیق‌تری از ساختارهای معنایی و گفتمان‌ساز فراهم می‌آورد. بررسی عناصر زبانی مانند فعل‌ها، صفت‌ها و ساختار جمله‌ها، از اجزای اصلی تحلیل است. این رویکرد روش‌شناختی برای درک روایت‌های متضاد از ایران در فضای رسانه‌ای آسیای مرکزی بستری نظام‌مند فراهم کرده است.

مبانی نظری

الف) مفهوم و سیر تحول نظریه‌ی بازنمایی

نظریه‌ی بازنمایی یکی از مفاهیم بنیادین در مطالعات فرهنگی و رسانه‌ای است که به چگونگی ساخت معنا در فرایندهای ارتباطی می‌پردازد. برخلاف رویکرد بازتاب‌گرایانه که رسانه‌ها را آینه‌ای برای انعکاس واقعیت می‌داند، نظریه‌پردازانی مانند استوارت هال با طرح جدایی سه رویکرد بازنمایی بازتابی، نیت‌گرایانه و ساخت‌گرایانه نشان دادند که معنا در بستر زبان، نشانه و نظام‌های گفتمانی ساخته می‌شود، نه در جهان بیرون. در این چارچوب، رسانه‌ها نه بازتاب واقعیت، بلکه فعالانه در ساخت آن مشارکت دارند و به‌وسیله‌ی زبان، واژگان و نشانه‌ها

ایدئولوژی‌های مسلط را بازتولید می‌کنند. این نظریه با پیوندی تنگاتنگ با نشانه‌شناسی ساخت‌گرا، بازنمایی را ابزاری برای شکل‌دهی به افکار عمومی و تثبیت معانی هویتی و سیاسی معرفی می‌کند. برای نمونه، لی و ژانگ در پژوهشی پیکره‌محور نشان دادند که تصویرسازی رسانه‌ای از مسلمانان در رسانه‌های آمریکایی، تابع ساختارهای زبانی خاص و چارچوب‌های معنایی جهت‌دار بوده است (Li & Zhang, 2021: 165).

تحول نظریه بازنمایی از سطح زبان به سطح ساختارهای قدرت، مطالعات رسانه‌ای را به‌سوی تحلیل‌های گفتمانی انتقادی برده است که در آن، نقش رسانه در بازتولید سلطه و نظم اجتماعی برجسته می‌شود. در این دیدگاه، رسانه‌ها با انتخاب واژگان، حذف و برجسته‌سازی عناصر خاص و قاب‌بندی رخدادها، معنا را در راستای منافع نهادی و ایدئولوژیک تولیدکنندگان خود بازسازی می‌کنند. این فرایند، به‌ویژه در بازنمایی «دیگری»، ابزاری برای تثبیت مرزهای هویتی در سطح بین‌المللی محسوب می‌شود. مفاهیمی مانند شرق‌شناسی، نژاد، مذهب و جنسیت، به‌عنوان خرده‌گفتمان‌های اصلی بازنمایی، در کانون تحلیل قرار می‌گیرند. برای نمونه، زیعی و همکاران در پژوهشی در مورد رسانه‌های غربی در پوشش المپیک توکیو نشان دادند که ایران به‌مثابه هویتی شرقی و غیرعادی در تقابل با غرب تصویر شده است (Ziaee et al., 2024: 6). همچنین امان‌الله در بررسی بازنمایی جماعت تبلیغ در رسانه‌های هند، حتی در پوشش اخبار بهداشتی نیز بازتولید بی‌اعتمادی نسبت به مسلمانان را آشکار کرد (Amanullah, 2023: 5).

ب) رویکرد ساخت‌گرایانه و دیدگاه استوارت هال

رویکرد ساخت‌گرایانه در نظریه بازنمایی بر این اصل استوار است که معنا در درون زبان و در بستر روابط گفتمانی تولید می‌شود، نه اینکه بازتابی مستقیم از واقعیت باشد. در این دیدگاه، بازنمایی فرایندی فعال و معنا‌ساز برآورد می‌شود که به‌وسیله نشانه‌ها، چارچوب‌های ادراکی مخاطب را شکل می‌دهد و زمینه تولید هویت و قدرت را فراهم می‌آورد. برای نمونه، الهیضه در مطالعه‌ای نظام‌مند نشان می‌دهد که رسانه‌ها در بازنمایی اسلام و مسلمانان، به‌جای ارائه واقعیت، ساختارهای معنایی گزینشی و جهت‌داری را تثبیت می‌کنند که بار ارزشی ویژه‌ای دارند (Alluhaidah, 2023: 192). پژوهش اسمیرنوا و همکاران در مورد تحلیل احساسی اخبار نیویورک تایمز در مورد روسیه و اسلام، نشان می‌دهد ساخت معنا در رسانه تابعی از جهت‌گیری‌های گفتمانی است (Smirnova et al., 2017: 307).

از این دیدگاه، زبان نه فقط ابزار توصیف، بلکه ساختاری اجتماعی است که در پیوند با ایدئولوژی، نظم خاصی از معنا را تحمیل می‌کند. به نظر استوارت هال، چهره شاخص نظریه بازنمایی، در فرایند رمزگذاری، معنا را تولیدکننده و رمزگشایی را مخاطب شکل می‌دهد و هیچ معنای ثابتی وجود ندارد؛ بلکه امکان «خوانش مخالف» و مقاومت در برابر معنای مسلط همیشه وجود دارد. مو و ما نیز در تحلیل شبکه‌ای انتقادی از کاربست تحلیل گفتمان در رسانه‌ها، بر این نکته تأکید دارند که تفسیر پیام‌های خبری در چارچوب نظام‌های پیشینی گفتمانی رخ می‌دهد (Mu & Ma, 2022: 412). کیم در تحلیل بازنمایی کره شمالی در رسانه‌های آمریکایی نشان داده است که برداشت مخاطب، بنابر پیش‌فرض‌های فرهنگی و سیاسی خود می‌تواند با معنای مسلط تفاوت داشته باشد (Kim, 2014: 237).

پ) بازنمایی در رسانه‌های خبری و نقش ایدئولوژی

رسانه‌های خبری در فرایند ساخت و بازتولید نظم اجتماعی، فراتر از وظیفه اطلاع‌رسانی عمل می‌کنند و بازنمایی در آن‌ها همواره با ایدئولوژی درهم تنیده است، زیرا بازنمایی خبری از راه فرایندهایی مانند انتخاب، حذف، برجسته‌سازی و معنابخشی، زیر تأثیر ساختارهای قدرت و منافع سیاسی سامان می‌یابد (Guo and Others 2022:410). برای نمونه، پاستیتسلکا در تحلیل رسانه‌های روسی در مورد بحران اوکراین نشان داده است که این رسانه‌ها با گزینش واژگان ویژه، هویت ملی اوکراینی را به‌عنوان تهدیدی گفتمانی بازنمایی کرده‌اند (Pasitselska, 2017: 596). این نوع بازنمایی‌ها، ایدئولوژی را نه به‌صورت روشن، بلکه به‌وسیله ساختارهای معنایی و زبانی به مخاطب منتقل می‌کنند. در حوزه‌های علمی نیز همان منطق پابرجاست؛ چنانکه یانگ و وانگ نشان داده‌اند که اخبار محیط زیستی، تصویری ملی‌گرایانه و قدرت‌محور از کشورها تولید می‌کنند (Yang & Wang, 2023: 8). ساختار زبانی خبر، با استفاده از واژگان، زمان فعل‌ها و چگونگی قلاب‌بندی، حامل نظم معنایی خاصی است که ارزش‌ها و پیش‌فرض‌های رسانه را منعکس می‌کند. برای نمونه، پی و همکاران در بررسی رسانه‌ها، تفاوت بازنمایی «هکرهای چینی» و «هکرهای غربی» را در نسبت با جهت‌گیری ژئوپلیتیکی رسانه‌ها تبیین کرده‌اند (Pei et al., 2022: 609). خسرونیک هم نشان داده است که بازنمایی پناهجویان در رسانه‌های بریتانیایی تابع منطق حذف و تقلیل هویتی «دیگری» است (KhosraviNik, 2010: 12).

کاربرد نظریهٔ بازنمایی در تحلیل سیاست خارجی ایران

نظریهٔ بازنمایی در سال‌های اخیر به‌عنوان ابزاری تحلیلی در مطالعات سیاست خارجی، به‌ویژه در بررسی تصویر ایران در سپهر بین‌المللی به کار گرفته شده است. این رویکرد، با تمرکز بر نقش نشانه‌ها، روایت‌ها و گفتمان‌های رسانه‌ای، بستر مناسبی برای تحلیل چگونگی شکل‌گیری افکار عمومی جهانی نسبت به ایران فراهم می‌کند. در این چارچوب، سیاست خارجی، نه فقط عرصه‌ای از کنش‌های مادی، بلکه میدان معناسازی و بازتولید نمادها به‌وسیلهٔ رسانه‌ها برآورد می‌شود. احمدی‌پور و رشیدی نشان داده‌اند که بازنمایی ژئوپلیتیکی ایران در سینما، بازتولید گفتمان‌های تهدیدمحور را در نظام بین‌الملل تقویت کرده است (احمدی‌پور و رشیدی، ۱۳۹۷: ۳۴). از این دیدگاه، تحلیل سیاست خارجی نیازمند درک الگوهای نشانه‌شناسانه‌ای است که بر ساخت مفاهیم «دیگری» و «خودی» اثر می‌گذارند. بازنمایی رسانه‌ای در سطح‌های داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی، گاه تصویری از ایران می‌سازد که با واقعیت دیپلماتیک فاصله دارد. ربیعی و احمدزاده نامور نیز معتقدند رسانه‌های غربی با ترسیم دوگانهٔ ایران و آمریکا، بر ادراک افکار عمومی از سیاست خارجی دو کشور اثرگذارند (ربیعی و احمدزاده نامور، ۱۳۸۷: ۴۵).

در حوزهٔ سیاست خارجی، بازنمایی نه تنها در ادراک بین‌المللی، بلکه در سیاست‌گذاری داخلی نیز اثر می‌گذارد، زیرا دولت‌ها هم تولیدکننده و هم مصرف‌کنندهٔ این بازنمایی‌ها هستند. در مورد ایران، تصویرسازی‌های سینمایی، خبری و دیجیتال در تعامل با گفتمان‌های امنیتی و تمدنی، جایگاه بین‌المللی کشور را بازخوانی می‌کنند. امینی و رضانی در تحلیل سینمای آمریکا نشان داده‌اند که بازنمایی قدرت این کشور در رسانه‌ها، برداشت جهانی از آن را شکل می‌دهد (امینی و رضانی، ۱۴۰۱: ۱۴۷۷). ایران نیز در معرض تصویرسازی‌هایی قرار دارد که می‌تواند تلاش‌های دیپلماتیک آن را تضعیف یا معنای آن‌ها را مصادره کند. رسانه‌های فارسی‌زبان فرامرزی مانند «من و تو» نقش پررنگی در شکل‌دهی به افکار عمومی فارسی‌زبانان خارج از کشور دارند؛ چنانکه یحیائی و سیف در مطالعه‌ای تطبیقی بر بازنمایی جمهوری اسلامی و حکومت پهلوی در این شبکه، آن را نمونه‌ای از گفتمان‌سازی سیاسی فراملی می‌دانند (یحیائی و سیف، ۱۴۰۲: ۳۲۰). مهدی‌زاده تأکید دارد که رسانه‌ها بستر تولید و انتقال معناها را برده‌ی در سیاست‌گذاری هستند (مهدی‌زاده، ۱۳۸۷: ۵۱). هاموند نیز با رویکردی انتقادی، رسانه‌ها را مکان‌های مهندسی واقعیت و بازتولید ایدئولوژی در شرایط جنگی و پساجنگی می‌داند (هاموند، ۱۳۹۲: ۱۱۹).

ساختار و کارکرد تایمز آستانه و تایمز آسیای مرکزی

در تحلیل بازنمایی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، شناخت پیش‌زمینه نهادی و حرفه‌ای رسانه‌های مورد بررسی، نقش مهمی در تبیین چارچوب‌های معنایی آن‌ها دارد. دو نشریه تایمز آستانه و تایمز آسیای مرکزی به‌عنوان رسانه‌های انگلیسی‌زبان فعال در فضای ارتباطی آسیای مرکزی و کشورهای هم‌سود، سهم مشخصی در شکل‌دادن به گفتمان عمومی پیرامون ایران دارند. هرچند نمی‌توان نقش آن‌ها را به‌صورت فراگیر و فرامنطقه‌ای تعمیم داد، اما در سپهر ارتباطی آسیای مرکزی، می‌توان آن‌ها را بازیگرانی تأثیرگذار در ساحت رسانه‌ای دانست. ساختار مالکیتی، وابستگی نهادی، مأموریت حرفه‌ای و طیف مخاطبان این دو رسانه، جهت‌گیری‌های گفتمانی آن‌ها را تا حد زیادی مشخص می‌کند. تحلیل مقایسه‌ای این نشریه‌ها، امکان شناسایی الگوهای تکرارشونده و تفاوت‌های معنایی در بازنمایی ایران را فراهم می‌کند.

الف) تایمز آستانه

در نوامبر ۲۰۱۰، روزنامه تایمز آستانه هم‌زمان با برگزاری نشست سازمان امنیت و همکاری اروپا در شهر آستانه تأسیس شد. این روزنامه به زبان انگلیسی منتشر می‌شود و هدف اصلی آن، اطلاع‌رسانی در مورد تحولات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی قزاقستان برای مخاطبان بین‌المللی است. بر پایه اطلاعات رسمی، این رسانه را انجمن روزنامه‌نگاران مستقل قزاقستان پایه‌گذاری کرده است. تمرکز اصلی آن بر ارائه تصویری مثبت، باثبات و همگرایانه از قزاقستان در سطح منطقه‌ای و جهانی است. این رسانه از نخستین روز فعالیت خود در چارچوب راهبرد دیپلماسی رسانه‌ای قزاقستان در انتقال پیام‌های دولت این کشور به بازیگران فراملی نقش مهمی داشته است. ساختار محتوایی روزنامه مبتنی بر الگوی «روایت موفقیت» و پرهیز از رویارویی انتقادی با ساخت قدرت داخلی است. تیترهای آن بیشتر خنثی، بدون لحن کنایی یا طنز و متوجه به روایت‌های رسمی هستند. حضور مؤثر این رسانه در طرح‌هایی مانند اکسپو ۲۰۱۷ و نشست‌های منطقه‌ای، نشان‌دهنده جایگاه رسمی آن در ساخت تصویر ملی است (The Astana Times, 2024).

مخاطبان اصلی روزنامه تایمز آستانه، تصمیم‌گیران خارجی، دیپلمات‌ها، کارشناسان منطقه‌ای و مهاجران ساکن آسیای مرکزی هستند (Usenov, 2024:3). این رسانه با تمرکز بر انتشار محتوای انگلیسی‌زبان، درعمل به پلی ارتباطی میان قزاقستان و جامعه جهانی تبدیل شده است. گزارش‌های آن موضوع‌هایی مانند سیاست خارجی، روابط اقتصادی، امنیت منطقه‌ای،

توسعه پایدار و فرهنگ بومی را پوشش می‌دهند. در سال‌های اخیر، تایمز آستانه با راه‌اندازی کانال ویدئویی، گسترش فعالیت در رسانه‌های اجتماعی و تولید محتوای چندرسانه‌ای، حضور خود را در فضای دیجیتال تقویت کرده است. نویسندگان آن بیشتر از روزنامه‌نگاران باسابقه و کارشناس در حوزه‌های سیاست و اقتصاد هستند. بهره‌گیری از زبان رسمی و واژگان مثبت‌گرا سبب تقویت گفتمان همگرایی و توسعه در این رسانه شده است. پژوهش‌های دانشگاهی نیز بر این نکته تأکید دارند که تیتراهای این روزنامه بر مفاهیمی مانند «دعوت به اقدام»، «ثبات» و «همکاری راهبردی» تمرکز دارند (Skripnikova, 2025: 38). این جهت‌گیری گفتمانی، در برندسازی ملی و تصویرسازی بین‌المللی از قزاقستان برای جذب سرمایه‌گذاری، گردشگری و نفوذ نرم نقش مهمی دارد. به این ترتیب، روزنامه تایمز آستانه به‌عنوان بخشی از سازوکار دیپلماسی عمومی دولت قزاقستان، عملکردی فراتر از فقط رسانه دارد.

ب) تایمز آسیای مرکزی

جورجیو فیاکونی در سال ۱۹۹۹، نشریه تایمز آسیای مرکزی را در شهر بیشکک، پایتخت قرقیزستان تأسیس کرد. این نشریه به‌عنوان نخستین رسانه خبری منطقه‌ای به زبان انگلیسی در آسیای مرکزی شناخته می‌شود. هدف اولیه آن، ارائه تحلیل‌های مستقل و عمیق در مورد اقتصاد، سیاست و فرهنگ کشورهای آسیای مرکزی، به‌ویژه برای مخاطبان بین‌المللی بود. این رسانه از همان ابتدا تلاش کرد با رویکردی تحلیلی، صدای منطقه را در عرصه جهانی بازتاب دهد. در سال ۲۰۱۳، نسخه چاپی آن متوقف و به‌صورت کامل به فضای آنلاین منتقل شد که این تحول موجب گسترش دسترسی مخاطبان و افزایش تأثیرگذاری آن شد. انتقال مالکیت به شرکت فرانتیر نیوز^۱ در سال ۲۰۲۳، همراه با حفظ استقلال تحریریه، بر پویایی ساختاری آن افزوده است. حضور این رسانه در بحران‌های سیاسی و اجتماعی منطقه، از جمله تحولات قرقیزستان و روابط فرامرزی، نشان‌دهنده جایگاه مهم آن در منظومه رسانه‌ای آسیای مرکزی است (Times of Central Asia, 2023).

نشریه تایمز آسیای مرکزی، با محور قراردادن مخاطبان بین‌المللی شامل دیپلمات‌ها، پژوهشگران، سازمان‌های توسعه و نهادهای حقوق بشری، حوزه گسترده‌ای از موضوع‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، زیست‌محیطی و امنیتی را پوشش می‌دهد. این رسانه با تکیه بر خبرنگاران محلی و تحلیلگران منطقه‌ای، توانسته روایت‌هایی فراتر از چارچوب‌های رسمی

¹. Frontier News

ارائه دهد. رویکرد تحلیلی آن، امکان تبیین روابط قدرت، فساد، تغییرهای نهادی و کنش‌های غیردولتی را فراهم کرده است. تمرکز آن بر «سرزمین‌های درحال گذار» میان اروپا و آسیا، جایگاه راهبردی منطقه و اهمیت بازنمایی دقیق آن است. این نشریه تلاش می‌کند روایت‌های جایگزین گفتمان‌های رسانه‌ای غربی در مورد منطقه را ارائه دهد. انتشار آن به زبان انگلیسی موجب شده است محتواهای آن در نهادهای بین‌المللی و دانشگاهی مورد توجه قرار گیرد. مأموریت اصلی آن ایجاد شفاف فضای سیاسی و تقویت آگاهی عمومی در مورد مسائل آسیای مرکزی است. این رسانه با وجود فشارهای سیاسی در برخی کشورها، موفق شده است استقلال خود را حفظ کند (Times of Central Asia, 2024).

بازنمایی جمهوری اسلامی ایران در تایمز آستانه و تایمز آسیای مرکزی

بازنمایی جمهوری اسلامی ایران در دو رسانه تایمز آستانه و تایمز آسیای مرکزی، بیانگر دو رویکرد گفتمانی جدا نسبت به سیاست خارجی ایران در آسیای مرکزی است. تایمز آستانه، ایران را در قالب شریکی توسعه‌محور، هم‌گرای منطقه‌ای و کنشگری عقلانی تصویر می‌کند. در برابر، تایمز آسیای مرکزی، بیشتر بر انگاره تهدید، بی‌ثباتی و ناهم‌سویی ایران با نظم منطقه‌ای تمرکز دارد. این تفاوت‌ها، نه تنها در محتوای پوشش داده‌شده، بلکه در نوع واژگان، میزان حضور صداها، رسمی ایران و سطح گفت‌وگوی خبری نیز بازتاب یافته‌اند. جهت‌گیری هریک از این دو رسانه، متأثر از منطق ساختاری، مخاطب هدف و سیاست رسانه‌ای کشور میزبان آن‌هاست. در ادامه، ابعاد این بازنمایی دوگانه را تشریح می‌کنیم.

جدول ۱: بازنمایی ایران در تایمز آستانه و تایمز آسیای مرکزی

عنوان مقاله	رسانه	کلیدواژه‌های گفتمانی
قزاقستان در عملیاتی سریع، شهروندان خود را از ایران بازمی‌گرداند	تایمز آستانه	تخلیه اضطراری، بحران امنیتی، نجات شهروندان
بازگشت ۷۴ شهروند قزاقستانی از ایران در پی تشدید اوضاع	تایمز آستانه	بازگرداندن شهروندان، بی‌ثباتی، وضعیت اضطراری
قزاقستان و ایران متعهد به افزایش حجم مبادلات تجاری تا سقف ۳ میلیارد دلار شدند	تایمز آستانه	افزایش تجارت، روابط اقتصادی، همکاری مثبت
وزیر امور خارجه ایران: توسعه همکاری با قزاقستان از اهمیت راهبردی دارد	تایمز آستانه	همکاری دوجانبه، اهمیت منطقه‌ای، دیپلماسی

عنوان مقاله	رسانه	کلیدواژه‌های گفتمانی
تضمین‌کنندگان چارچوب آستانه خواستار صلح و کمک‌های بشردوستانه در خاورمیانه شدند	تایمز آستانه	صلح، کمک‌های بشردوستانه، بی‌طرفی منطقه‌ای
جنگ ایران و اسرائیل، آسیای مرکزی را به منطقه‌ای با ثبات راهبردی تبدیل می‌سازد	تایمز آسیا مرکزی	ثبات منطقه، جنگ ایران-اسرائیل، تهدیدهای امنیتی
بازتاب‌های جنگ ایران-اسرائیل بر آسیای مرکزی	تایمز آسیا مرکزی	پیامدهای منفی جنگ، تنش منطقه‌ای، اثر دومینویی
بدون امنیت، توسعه‌ای در افغانستان امکان‌پذیر نیست	تایمز آسیای مرکزی	امنیت، توسعه، وضعیت افغانستان، پیامدهای منطقه‌ای
دور نگاه داشتن آسیای مرکزی از درگیری‌ها، گفت‌وگو با اوران اوسنوف، تحلیلگر سیاسی	تایمز آسیای مرکزی	بی‌طرفی، پیشگیری از درگیری، نقش آسیای مرکزی
واکاوای انگیزه‌های ایران از گسترش نفوذ در تاجیکستان	تایمز آسیا مرکزی	نفوذ فرهنگی، سیاست‌ورزی ایدئولوژیک، نگرانی منطقه‌ای

منبع: نویسنده

تفاوت در چارچوب‌های معنایی: امنیت‌محور در برابر توسعه‌محور

در تحلیل گفتمان رسانه‌ای، تفاوت معنایی میان دو رسانه تایمز آستانه و تایمز آسیای مرکزی در بازنمایی سیاست خارجی ایران به‌طور کامل محسوس است. تایمز آستانه، ایران را شریکی منطقه‌گرا و توسعه‌محور تصویر می‌کند که ظرفیت‌های اقتصادی، دیپلماتیک و زیرساختی آن محور اصلی روایت است (Mikovic, 2025: 8). گزارش‌هایی مانند تعهد ایران و قزاقستان برای افزایش سطح روابط تجاری یا توافق تجارت آزاد با اتحادیه اقتصادی اوراسیایی به این معنا جهت می‌دهند. در این نوع بازنمایی، جمهوری اسلامی ایران کنشگری مسئول، عقلانی و آینده‌نگر معرفی می‌شود که به دنبال ایجاد همگرایی اقتصادی منطقه‌ای است. تأکید بر دیدارهای دیپلماتیک، طرح‌های زیربنایی و مشارکت در فرایندهای رسمی، ساختاری نهادینه از سیاست منطقه‌ای ایران را ارائه می‌دهد. این رسانه با انتخاب واژگان مثبت، گفتمان توسعه‌محور و همکارانه را تقویت می‌کند. ایران نه تهدید، بلکه بازیگری مشروع برای ثبات و پیشرفت منطقه‌ای معرفی می‌شود. همین چارچوب معنایی، متوجه گسترش روابط اقتصادی و هم‌افزایی دیپلماتیک در محیط چندجانبه آسیای مرکزی است. از این دیدگاه، ایران به‌عنوان دولتی قانون‌مند و مؤثر در نظم منطقه‌ای مشروعیت می‌یابد. تحلیل تایمز آستانه از ایران، پیامی عادی‌کننده و مثبت به مخاطبان منطقه‌ای می‌فرستد.

در سوی دیگر، تایمز آسیای مرکزی چارچوبی متفاوت و مبتنی بر انگاره تهدید از ایران ترسیم می‌کند. این رسانه بیشتر جمهوری اسلامی ایران را عامل تنش، بی‌ثباتی و ناامنی در سطح منطقه‌ای بازنمایی می‌کند. برای نمونه، در گزارشی در مورد بحران ایران و پیامدهای آن برای آسیای مرکزی، ایران به‌عنوان منشأ ناامنی و اختلال در نظم منطقه‌ای معرفی می‌شود. در این روایت، ایران غایب از نهادهای قانونی و غیرهم‌سو با قواعد روابط بین‌الملل نشان داده می‌شود. تمرکز گزارش بر ترس از مهاجرت، تأثیرهای اقتصادی منفی و تهدیدهای ژئوپلیتیکی است. این نوع بازنمایی مخاطب را در جایگاه هشداردهنده و کنشگر احتیاط‌محور قرار می‌دهد. نبود صدای رسمی ایران و تأکید بر نگرانی دولت‌های آسیای مرکزی، الگوی «دیگری‌سازی» را تقویت می‌کند. در چنین چارچوبی، ایران نه شریک، بلکه تهدیدی پیش‌بینی‌ناپذیر و مسئله‌ساز برآورد می‌شود. این چارچوب از دید نظری، به بازتولید نگرانی‌ها و تقویت گفتمان امنیت‌محور کمک می‌کند. استفاده از مضمون‌های بحران، فروپاشی و ضرورت پیش‌دستی، شاخص اصلی این چارچوب معنایی است. نتیجه نهایی، تصویری تهدیدآمیز از ایران در سطح افکار عمومی منطقه‌ای است.

جدول ۲: تفاوت در چارچوب‌های معنایی: امنیت‌محور در برابر توسعه‌محور

شاخص تحلیلی	تایمز آستانه	تایمز آسیای مرکزی
نوع چارچوب معنایی غالب	توسعه‌محور و همکاری‌گرا	امنیت‌محور و بحران‌زا
موقعیت‌یابی ایران	کنشگر عقلانی، شریک منطقه‌ای	عامل تهدید، بازیگر بحران‌ساز
روایت از روابط منطقه‌ای	تأکید بر همگرایی اقتصادی و دیپلماسی زیرساختی	تأکید بر ناامنی، بی‌ثباتی و تهدید ژئوپلیتیکی
سطح مشروعیت تصویر ایران	بالا، ایران دولتی قانون‌مند و مؤثر در نظم منطقه‌ای	پایین، ایران کنشگری نامنظم و خارج از قواعد
حضور ایران در روایت خبری	پررنگ و فعال، نقل‌قول‌ها و مواضع رسمی برجسته	غایب یا منفعل، نبود صدا و روایت از دیدگاه سوم‌شخص
واژگان اصلی به‌کاررفته	توسعه، همکاری، مبادله تجاری، توافق، ثبات	بحران، اختلال، تهدید، ناامنی، پیش‌بینی‌ناپذیری
اثر نهایی بر مخاطب منطقه‌ای	تقویت تصویر مثبت و عادی‌شده از ایران	تقویت ادراک تهدید و ضرورت فاصله‌گیری از ایران

منبع: نویسنده

موقعیت‌یابی فاعلی ایران: کنشگر مسئول در برابر عاملی تهدیدزا

در بازنمایی رسانه‌ای دوگانه نسبت به جمهوری اسلامی ایران، تفاوت چشمگیری در موقعیت‌یابی فاعلی ایران میان تایمز آستانه و تایمز آسیای مرکزی دیده می‌شود. تایمز آستانه، ایران را در جایگاه کنشگر مسئول، مدبر و نهادگرا تصویر می‌کند که در معادلات منطقه‌ای، با ابتکارهای دیپلماتیک، قراردادهای اقتصادی و مشارکت در سازمان‌های بین دولتی نقش دارد. نمونه‌هایی مانند توافق تجارت آزاد میان ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیایی یا نشست‌های رسمی اقتصادی با قزاقستان، گویای این نوع موقعیت‌بخشی مثبت هستند. در این چارچوب، ایران دارای عقلانیت راهبردی و در پی توسعه متوازن منطقه‌ای شناخته می‌شود. روایت‌های رسانه‌ای با تمرکز بر «توسعه»، «همکاری»، «ثبات» و «منافع مشترک»، بازنمایی فاعلی ایران را به‌سوی تصویر دولتی خردمند و متعهد هدایت می‌کنند (Satubaldina, 2021:4). واژگان به‌کاررفته مانند «افزایش روابط»، «توافق منطقه‌ای» و «همگرایی اقتصادی» نشانه‌های معنایی این گفتمان هستند. این موقعیت‌یابی فاعلی، نقش ایران را به‌جای تهدید، به‌عنوان بخشی از راه‌حل منطقه‌ای معرفی می‌کند. بر این اساس، ایران در نظم اوراسیایی، بازیگری سازنده و اعتمادپذیر به مخاطب معرفی می‌شود. چنین روایتی، مشروعیت نقش ایران را نه تنها در سطح رسمی، بلکه در میان افکار عمومی منطقه‌ای تقویت می‌کند.

در نقطه مقابل، تایمز آسیای مرکزی ایران را نه تنها در جایگاه کنشگری مشروع، بلکه به‌عنوان عاملی بحران‌ساز، تهدیدآفرین و فاعلی مخل نظم منطقه‌ای نشان می‌دهد. در این چارچوب، ایران به‌عنوان منبع بی‌ثباتی، مسبب تنش‌های امنیتی و کنشگری پیش‌بینی‌ناپذیر بازنمایی می‌شود. گزارش‌هایی در مورد خروج اضطراری شهروندان قزاق از تهران یا تحلیل پیامدهای درگیری‌های ایران با اسرائیل، به بازنمایی منفی ایران دامن می‌زنند (Akhmetkali, 2025:5). در اینجا، واژگانی مانند «بحران»، «ناامنی»، «فرار شهروندان» و «اختلال در نظم» به‌کار می‌روند که موقعیت فاعلی ایران را در چارچوب تهدید منطقه‌ای تثبیت می‌کنند (Cutler, 2025:7). ارجاع‌دادن به موضع رسمی ایران و تمرکز بر پیامدهای منفی، نشان‌دهنده حذف سازمان سیاسی ایران در روایت خبری است. در این گفتمان، ایران نه کنشگر، بلکه تهدیدی ساختاری برآورد می‌شود که باید مهار شود یا از آن فاصله گرفته شود. این نوع موقعیت‌یابی، سازوکار «دیگری‌سازی منفی» را در گفتمان رسانه‌ای تثبیت می‌کند (Bland, 2025:7). نتیجه آن، نهادینه‌سازی ادراک ایران به‌عنوان فاعلی خطرناک در ذهنیت مخاطب منطقه‌ای است. از

دیدگاه جامعه‌شناختی، این نوع بازنمایی، بر ادراک‌های جمعی و جهت‌گیری دولت‌های آسیای مرکزی نسبت به ایران تأثیر مستقیم دارد.

جدول ۳: موقعیت‌یابی فاعلی ایران: کنشگر مسئول در برابر عامل تهدیدزا

شاخص تحلیلی	تایمز آستانه	تایمز آسیای مرکزی
نوع فعالیت ایران	کنشگر مسئول و نهادگرا	عامل بحران‌ساز و تهدیدزا
نقش منطقه‌ای	همکار سازمان‌های منطقه‌ای	مخل نظم منطقه‌ای
مضامین غالب	توسعه، همکاری، ثبات، منافع مشترک	بحران، ناامنی، اختلال، تهدید
نمونه‌های اشاره‌شده	توافق تجارت آزاد با اوراسیا، نشست‌های اقتصادی	خروج شهروندان قزاق، درگیری ایران و اسرائیل
واژگان اصلی	افزایش روابط، همگرایی اقتصادی، توافق منطقه‌ای	بحران، ناامنی، فرار شهروندان، اختلال

منبع: نویسنده

راهبردهای زبانی و واژگان اصلی: تأکید بر همگرایی در برابر برجسته‌سازی بحران

در بازنمایی رسانه‌ای آستانه تایمز، بهره‌گیری از واژگان همگرایی و توسعه‌محور در راستای ساخت معنایی از ایران به‌عنوان شریک اقتصادی منطقه‌ای مشهود است. در گزارش دسامبر ۲۰۲۳ در مورد امضای توافق تجارت آزاد میان ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیایی، از اصطلاح‌هایی مانند «گشودن افق‌های جدید»، «افزایش چشمگیر روابط» و «تقویت روابط راهبردی» استفاده شده است. این واژگان، سازنده چارچوب معنایی «همگرایی اقتصادی» هستند که در آن ایران با بازیگری با ظرفیت مثبت برای کل منطقه تصویر می‌شود. به‌جای فعل‌هایی مناقشه‌برانگیز، فعل‌هایی مانند «تعهد کردند»، «امضا شد» و «افزایش می‌یابد» به کار رفته است که بیانگر ثبات و همکاری هستند. حذف هرگونه ارجاع به چالش‌های سیاسی یا امنیتی، روایت را به‌سوی تصویرسازی عقلانی، فنی و مبتنی بر منافع برده است. واژگان انتخابی نه تنها از تقابل پرهیز می‌کنند، بلکه پیوندهای تجاری و میان‌دولتی را تقویت می‌کنند. این شیوه زبانی، تصویری متوازن و سازنده از نقش ایران در نظم اوراسیایی ارائه می‌دهد. همچنین تمرکز بر منافع قزاقستان برای مخاطب داخلی این کشور کارکرد توجیهی دارد.

در نقطه مقابل، تایمز آسیای مرکزی در گزارش در مورد حضور ایران در تحولات سوریه،

از واژگان بحران‌ساز و امنیت‌محور استفاده کرده است. در این خبر، ایران در کنار دیگر بازیگران، عامل «تشدید مداخله»، «ایجاد بی‌ثباتی» و «افزایش تنش در خاک سوریه» معرفی می‌شود. واژگان استفاده‌شده، چارچوب معنایی «تهدید منطقه‌ای» را احیا کرده و نقش ایران را در قالب کنشگری پرهزینه و تقابلی برجسته می‌کنند. فعل‌هایی مانند «کار بست فشار»، «مقابله با نیروهای مخالف» و «تحکیم مواضع نظامی» نیز بافت ستیزه‌جویانه متن را تقویت می‌کنند. غیبت مؤلفه‌های دیپلماتیک یا اقتصادی، موجب تقلیل نقش ایران به عاملی فقط امنیتی شده است. تکرار واژگان اصلی نظامی و نبود توازن در روایت، به بازتولید تصویر هژمونیک از ایران در مخاطب منطقه‌ای دامن می‌زند. در چنین چارچوبی، مخاطب نه با کنشگری مشارکت‌جو، بلکه با نیرویی تهدیدزا روبه‌رو می‌شود. رسانه در اینجا از زبان برای القای نوعی اضطراب راهبردی در برابر رفتارهای ایران بهره برده است. این شیوه زبانی، به تقویت گفتمان «مراقبت در برابر دخالت‌های تهران» منجر می‌شود. در مجموع، تقابل واژگانی دو رسانه، حاکی از تمایز اساسی در چارچوب‌های مفهومی آن‌ها در بازنمایی ایران است.

جدول ۴: راهبردهای زبانی و واژگان اصلی: تأکید بر همگرایی در برابر برجسته‌سازی بحران

شاخص تحلیلی	تایمز آستانه	تایمز آسیای مرکزی
موضوع گزارش	توافق تجارت آزاد با اتحادیه اقتصادی اوراسیایی	حضور ایران در سوریه
نوع واژگان	همگرایی، توسعه‌محور	بحران‌ساز، امنیت‌محور
فعل‌های به‌کاررفته	تعهد کردند، امضا شد، افزایش می‌یابد	کار بست فشار، مقابله، تحکیم مواضع نظامی
واژگان اصلی گفتمانی	گشودن افق‌های جدید، افزایش روابط، تقویت روابط راهبردی	تشدید مداخله، ایجاد بی‌ثباتی، افزایش تنش
چارچوب معنایی	همگرایی اقتصادی و همکاری منطقه‌ای	تهدید منطقه‌ای و کنشگری تقابلی
نتیجه‌گیری گفتمانی	ایران به‌عنوان شریکی مثبت و سازنده در نظم اوراسیایی	ایران عامل بی‌ثباتی و تهدید امنیت منطقه‌ای

منبع: نویسنده

میزان حضور صداهاى ایرانی: روایت دیپلماتیک در برابر روایت غیر گفت‌وگو‌محور در بازنمایی‌های رسانه‌ای، میزان حضور صداهاى محلی و رسمی از کشور هدف، از شاخص‌های اصلی برای تشخیص جهت‌گیری گفتمانی است. در آستانه تایمز، حضور مقام‌های

رسمی ایران در مقام گوینده اصلی یا نقل قول مستقیم، نشانه‌ای از رویکرد دیپلماتیک و گفت‌وگومحور این رسانه است. در گزارش آوریل ۲۰۲۱، وزیر خارجه ایران مستقیم به اهمیت راهبردی روابط با قزاقستان اشاره کرده و از لزوم گسترش همکاری‌های منطقه‌ای سخن گفته است. این نقل قول مستقیم نه تنها مشروعیت ایران را در سطح منطقه‌ای تثبیت می‌کند، بلکه نوعی برابری دیپلماتیک در تعامل دو کشور را القا می‌کند. همچنین در خبرهای مربوط به توافقات اقتصادی یا فرایند آستانه در مورد سوریه، مقام‌های ایرانی به عنوان کنشگران عقلانی، دارای صدا و موضع معرفی می‌شوند. این موضوع زمینه‌ساز بازنمایی ایران به مثابه شریکی قابل مذاکره و مسئول در عرصه بین‌الملل است. حضور مستمر چهره‌های ایرانی در روایت، به کاهش غیریت‌سازی و ارتقای تصویر کنشگر ایرانی در افکار عمومی منطقه‌ای کمک می‌کند. انتخاب واژگان و ساختار نقل قول‌ها نیز نشان‌دهنده کنترل ایران بر بخشی از روایت رسانه‌ای است. در نتیجه، صدادهی فعال به مقام‌های ایرانی، از رسانه آستانه تایمز، چهره‌ای تعامل‌گرا و دیپلماتیک می‌سازد.

در برابر، تایمز آسیای مرکزی در بازنمایی ایران از صداهای ایرانی کمتر استفاده می‌کند و روایت بیشتر، از دیدگاه بیرونی و تحلیل ناظر سوم شخص ارائه می‌شود. در گزارش مه ۲۰۲۵ در مورد تأثیر بی‌ثباتی ایران بر امنیت آسیای مرکزی، هیچ اظهارنظر رسمی از سوی ایرانی‌ها بیان نشده است. این حذف فاعل ایرانی در روایت، به معنای غیبت سوژه گفت‌وگو و ناتوانی ایران در دفاع یا تبیین مواضع خود است. روایت در چنین حالتی یک‌سویه، برساخته از نگرانی‌های کشورهای آسیای مرکزی و گاه با لحن هشدارآمیز است. تحلیل‌ها از دیدگاه تحلیلگران خارجی یا مقام‌های منطقه‌ای انجام می‌شود که به تقویت گفتمان بحران‌محور و تصویرسازی از ایران به عنوان بازیگری پیش‌بینی‌ناپذیر می‌انجامد. نبود هرگونه پاسخ یا تبیین از سوی ایران، نقش این کشور را به «موضوع خبر» تقلیل داده است و آن را از جایگاه «کنشگر خبر» خارج می‌کند. این شیوه پوشش، زمینه‌ای برای تداوم تصویر امنیتی و غیرشفاف از ایران فراهم می‌کند. حذف صدای ایرانی به معنای تقویت بازنمایی نابرابر و غیرگفت‌وگومحور از ایران است. بدین ترتیب، تایمز آسیای مرکزی در بازنمایی ایران، بیش از اینکه رسانه‌ای گفت‌وگومحور باشد، در موضع نظاره‌گر بحران و تقویت‌کننده فاصله دیپلماتیک قرار دارد.

جدول ۵: میزان حضور صداهای ایرانی: روایت دیپلماتیک در برابر روایت غیرگفت‌وگومحور

شاخص تحلیلی	تایمز آستانه	تایمز آسیای مرکزی
حضور صداهای ایرانی	فعال و مستمر، نقل قول مستقیم از مقام‌های ایرانی	غایب یا بسیار محدود، بدون بازتاب دیدگاه رسمی ایران
نوع روایت	دیپلماتیک و تعاملی	تحلیل محور و یک‌سویه
جایگاه فاعلی ایران در متن	کنشگر مسئول با نقش در روایت	موضوع بحران، نداشتن صدا و موضع مستقل
نوع منابع خبری	مقام‌های رسمی، نشست‌های دیپلماتیک	تحلیلگران خارجی و مقام‌های کشورهای دیگر
الگوی گفتمان حاکم	گفتمان گفت‌وگومحور و مشروعیت‌بخش	گفتمان بحران‌محور و تقلیل‌دهنده نقش ایران
اثرگذاری بر تصویر ایران	ارتقای تصویر ایران به عنوان شریک منطقه‌ای	تقویت تصویر ایران به عنوان عامل تهدید
شیوه استفاده از نقل قول‌ها	برجسته کردن سخنان مقام‌های ایرانی	استفاده نکردن یا اشاره غیرمستقیم به مواضع ایران
سطح مشارکت ایران در روایت خبری	بالا، ایران بخشی از تولید معنا است	پایین، ایران تنها موضوع روایت و نداشتن صدادهی

منبع: نویسنده

غیبت‌ها و حذف‌های معنادار: سانسور تهدید در برابر سانسور همکاری

در تحلیل بازنمایی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در دو رسانه آستانه تایمز و تایمز آسیای مرکزی، غیبت‌ها و حذف‌های معنادار نقش مهمی در شکل‌گیری چارچوب‌های معنایی دارند. در روزنامه آستانه تایمز، اخبار اقتصادی و دیپلماتیک ایران پررنگ می‌شود، در حالی که موضوع‌های حساس مانند اعتراض‌های داخلی، تحریم‌ها و تنش‌های امنیتی یا به‌طور کامل حذف شده یا با واژگانی مبهم و بدون جزئیات طرح شده‌اند. این نوع حذف گزینشی نشان می‌دهد که رسانه تلاش می‌کند چهره‌ای باثبات و همکار از ایران بسازد که در ساختارهای منطقه‌ای مانند اتحادیه اقتصادی اوراسیای مشارکت دارد. استفاده از عبارات مثبت مانند «تعهد به توسعه تجاری» بدون اشاره به محدودیت‌های ساختاری ایران، نوعی بازنمایی جهت‌دار را نشان می‌دهد. حذف نقش عوامل مداخله‌گر بیرونی مانند تحریم‌ها یا مخالفت برخی کشورها نیز، تصویر ایران را از چالش‌های واقعی‌اش جدا می‌کند. همچنین در اخبار این

رسانه، صدای منتقدان یا مخالفان سیاست خارجی ایران حضور ندارد و به‌جای آن، روایت رسمی و دولتی بر خبرها حاکم است. این رویه به تقویت گفتمان انسجام منطقه‌ای و اولویت توسعه اقتصادی بر امنیت منجر می‌شود. غیبت تهدیدها یا ناآرامی‌های داخلی در چنین چارچوبی، نه نتیجه نبود اطلاعات، بلکه نشانه حذف هدفمند است. این حذف‌ها در نهایت به برساخت تصویری از ایران منجر می‌شود که همکار، سازنده و بی‌مسئله است.

در برابر، روزنامه تایمز آسیای مرکزی بیشتر همکاری‌های ایران با کشورهای منطقه را یا حذف کرده یا در حاشیه قرار داده است. تمرکز این رسانه بر اخبار مربوط به تنش‌ها، تهدیدها و ناامنی‌های بالقوه درون ایران یا نقش ایران در بحران‌های منطقه‌ای مانند سوریه و درگیری‌های خاورمیانه است (Abuova, 2024:2). در گزارش‌هایی که به بازگشت شهروندان آسیای مرکزی از ایران پرداخته‌اند، نه تنها اشاره‌ای به همکاری‌های تجاری، توافق‌های سیاسی یا تلاش‌های دیپلماتیک نشده، بلکه تصویر ایران به‌عنوان منبع تهدید بازتولید شده است. غیبت روایت رسمی از سوی ایران در چنین خبرهایی، نشان‌دهنده حذف فرصت‌های متقابل و سانسور وجوه همکاری در روابط منطقه‌ای است. رسانه در این موارد با تأکید یک‌جانبه بر بحران، ناآرامی و اضطراب، چشم‌اندازهای همگرایی را به حاشیه می‌راند (Nakispekova, 2025:6). همچنین حذف بازیگران هم‌سو با ایران در سطح منطقه، مانند روسیه یا چین، بازنمایی را به‌سوی انزوای ایران پیش می‌برد. این سانسور همکاری، به‌طور ضمنی مخاطب را به این جمع‌بندی می‌رساند که ایران بازیگری نامطلوب یا اعتمادناپذیر است. در چنین بافتی، سکوت رسانه در مورد تلاش‌های صلح‌طلبانه یا اقدام‌های مثبت ایران، نه بی‌طرفی، بلکه انتخاب گفتمانی آگاهانه برآورد می‌شود. این حذف‌ها، به تقویت گفتمان «تهدید مشترک» و ضرورت «مراقبت منطقه‌ای» در برابر ایران می‌انجامد.

ملاک مقایسه	تایمز آستانه	تایمز آسیای مرکزی
نوع حذف	سانسور تهدید و ناامنی	سانسور همکاری و دیپلماسی
موضوع‌های سانسور شده	اعتراض‌های داخلی، تحریم‌ها، تنش‌های امنیتی	توافق‌های اقتصادی، سفرهای رسمی، نقش مثبت منطقه‌ای
حضور صدای ایران	پررنگ (مواضع رسمی، دولتی)	غایب یا کم‌فروغ (نبود موضع رسمی ایران)
چارچوب گفتمانی غالب	توسعه‌محور و اقتصادی	امنیت‌محور و بحران‌گرا
توصیف ایران	همکار، باثبات، سازنده	تهدیدزا، بحران‌آفرین

نتیجه

در پرتوی تحلیل تطبیقی بازنمایی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در دو رسانه آستانه تایمز و تایمز آسیای مرکزی، می‌توان نتیجه گرفت که رسانه‌های منطقه‌ای نه تنها بازتاب‌دهنده تحولات دیپلماتیک، بلکه کنشگرانی مؤثر در تولید معنا و بازآفرینی جایگاه بین‌المللی کشورها هستند. تفاوت بنیادین در چارچوب‌های معنایی این دو رسانه، نشان می‌دهد که ادراک منطقه‌ای از جمهوری اسلامی ایران تابعی از جهت‌گیری‌های نهادی، سیاست تحریریه و مخاطب هدف هر رسانه است. از این دیدگاه، تصویر جمهوری اسلامی ایران میان دو قطب همگرایی توسعه‌محور و تهدید امنیتی نوسان دارد. این دوگانگی، نه به دلیل تفاوت واقعیت‌ها، بلکه ناشی از سازوکارهای گفتمانی متفاوت است که در هر رسانه به کار گرفته می‌شود. پیامد این مسئله، تکوین بازنمایی‌های متعارض از یک کشور در فضای ژئوپلیتیک واحد است که می‌تواند موجب سردرگمی ناخبران، مخاطبان عمومی و حتی تصمیم‌گیران منطقه‌ای شود. بازنمایی سیاست خارجی در رسانه‌ها را باید بخشی از فرایند رقابت نمادین و دیپلماتیک میان کشورها دانست.

در چنین شرایطی، جمهوری اسلامی ایران برای تثبیت تصویر بین‌المللی خود، ناگزیر است راهبرد رسانه‌ای و دیپلماسی عمومی خود در حوزه اوراسیا را بازتعریف کند. تداوم بازنمایی‌های منفی و امنیت‌محور از ایران در رسانه‌های غیردولتی آسیای مرکزی، هشدار جدی در مورد ناکارآمدی روایت‌های رسمی و ضعف در صدادهی به کنشگران ایرانی در رسانه‌های برون‌مرزی است. اگرچه رسانه‌هایی مانند آستانه تایمز در بازتولید تصویر سازنده از ایران نقش داشته‌اند، اما این تصویر محدود به منطق دولت‌محور و اقتصادمحور باقی‌مانده است و در لایه‌های فرهنگی و اجتماعی گسترش نیافته است. در برابر، نبود توازن معنایی در تایمز آسیای مرکزی، نشان‌دهنده نبود گفت‌وگوی فعال رسانه‌ای میان ایران و نهادهای خبری مستقل منطقه‌ای است. گسترش روابط رسانه‌ای غیررسمی، مشارکت در تربیت خبرنگاران منطقه‌ای و سرمایه‌گذاری بر تولید محتوای چندزبانه، می‌تواند در شکل‌دادن به تصویر متوازن‌تر از سیاست خارجی ایران مؤثر باشد.

سرانجام این نوشتار نشان می‌دهد سیاست خارجی ایران، علاوه بر جنبه‌های ساختاری و رسمی، نیازمند پشتیبانی گفتمانی در سطح منطقه‌ای است؛ موضوعی که فقط با حضور فعال در رسانه‌ها، گفت‌وگوی مستمر با افکار عمومی و ارتقای مهارت‌های روایتگری در سطح‌های فراملی محقق می‌شود. بازنمایی‌های تقلیل‌گرایانه از ایران، می‌تواند به تضعیف سرمایه نمادین و انسداد ظرفیت‌های کنشگری منطقه‌ای منجر شوند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود دستگاه دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران، با بهره‌گیری از ظرفیت نهادهای فرهنگی، دانشگاهی و رسانه‌ای مستقل، روایت‌های

بدیل و متکثر از نقش منطقه‌ای ایران را بازتولید کنند. همچنین گسترش همکاری‌های رسانه‌ای با کشورهای منطقه، برگزاری نشست‌های خبری چندجانبه و راه‌اندازی رسانه‌های منطقه‌ای مستقل با محوریت ایران، از اقدام‌های ضروری در راستای مقابله با تصویرسازی‌های منفی و القایی است. فقط با چنین اقدام‌های ساختاری و گفتمانی، می‌توان به تثبیت جایگاه ایران در منظومه رسانه‌ای آسیای مرکزی و ارتقای قدرت نرم آن در فضای پساتحریم و چندقطبی امیدوار بود.

منابع

فارسی

- احمدی‌پور، زهرا و یونس رشیدی (۱۳۹۷)، «تحلیل ژئوپلیتیک: بازنمایی فضاهای ترس در سینما»، فصلنامه ژئوپلیتیک، دوره ۱۴، شماره ۲، صص. ۲۱-۵۵ (doi: 20.1001.1.17354331.1397.14.50.2.0).
- اصولی، قاسم (۱۳۹۶)، «ایران و قزاقستان: فرصت‌ها، چالش‌ها و راهبردهای بسط روابط دو کشور»، نشریه امنیت اقتصادی، دوره ۵، شماره ۱۰، صص. ۳۵-۵۴. قابل دسترسی در: <https://www.https://es.tesrc.ac.ir/2229014> (تاریخ دسترسی: ۱۴۰۴/۰۴/۲۷).
- امینی، ارمین و ریحانه رضائی (۱۴۰۱)، «بررسی نقش بازنمایی‌های سینما در سیاست خارجی آمریکا»، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۵۴، شماره ۴، صص. ۱۴۷۳-۱۴۸۹ (doi: 10.22059/jhgr.2021.322255.1008283).
- بخشنده، احسان و محمد مهدی فرقانی (۱۳۹۶)، «تأثیر گفتمان سیاست خارجی بر پوشش خبری؛ بازنمایی آمریکا و انگلیس در مطبوعات شاخص ایران در دو دوره اصول‌گرایی و اصلاح‌طلب»، راهبرد اجتماعی فرهنگی، دوره ۶، شماره ۱، صص. ۱۱۷-۱۵۲ (doi: 20.1001.1.22517081.1396.6.1.5.7).
- بشیر، حسن و علیرضا رحمانی (۱۳۹۷)، «سیاست رسانه‌ای شبکه پرس تی وی در ارائه تصویر ایران به مخاطبان انگلیسی‌زبان: مطالعه موردی برنامه ایران»، رسانه‌های دیداری و شنیداری، دوره ۱۲، شماره ۲۸، صص. ۲۷-۵۲ (doi: 20.1001.1.26454696.1397.12.28.2.5).
- پرینان، امیر؛ محمد قربانی گلشن‌آباد؛ یوسفی جویباری، محمد (۱۴۰۲)، «آسیب‌ها و فرصت‌های اقتصادی سیاست‌گذاری جمهوری اسلامی ایران در آسیای مرکزی و قفقاز (مطالعه موردی: ازبکستان، قزاقستان و ترکمنستان)»، اقتصاد و بانکداری اسلامی، دوره ۱۲، شماره ۴۳، صص. ۲۲۵-۲۴۱، قابل دسترسی در: <https://mieaoi.ir/article-1-1381-fa.html> (تاریخ دسترسی: ۱۴۰۴/۰۵/۰۱).

ربیعی، علی و فرناز احمدزاده‌نامور (۱۳۸۷)، «نظریه بازنمایی رسانه‌ای و تحلیل افکار عمومی متقابل آمریکایی‌ها و ایرانی‌ها»، *دانش سیاسی*، دوره ۴، شماره ۸، صص. ۳۷-۶۲ (doi: 10.30497/pk.2009.30)

سلیمانی، رضا و هراتی، محمدجواد (۱۳۹۴)، «نظریه «بازنمایی» و انگاره‌های معنایی گفتمان رسانه‌ای آمریکا از اسلام و ایران»، *جستارهای سیاسی معاصر*، دوره ۶، شماره ۱۸، صص. ۹۹-۱۲۲. قابل دسترسی در : https://politicalstudy.ihcs.ac.ir/article_2100.html (تاریخ دسترسی: ۱۴۰۴/۰۴/۱۲).

سلیمی، حسین و پیمان وهاب پور (۱۳۹۷)، *توثیپلماسی؛ بازنمایی سیاست خارجی ایران در توثیتر. مطالعات رسانه‌های نوین*، دوره ۴، شماره ۱۴، صص. ۶۶-۱۰۸. (doi: 10.22054/nms.2018.33305.515)

طاهرخانی، فاطمه (۱۴۰۳)، «تحلیل بازنمایی رسانه‌ای از مواجهه ایالات متحده آمریکا با برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران (با تأکید بر تحلیل محتوای اخبار بی‌بی‌سی فارسی و ایران اینترنشنال ۱۳۹۸-۱۴۰۱)»، *مطالعات راهبردی آمریکا*، دوره ۴، شماره ۱، صص. ۱۱۳-۱۴۱ (doi: 10.47176/asr.2024.1230).

کولایی، الهه و امیر ابراهیمی (۱۳۹۲)، «تبیین ژئوپلیتیکی روابط جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قزاقستان»، *فصلنامه بین‌المللی ژئوپلیتیک*، دوره ۹، شماره ۳۰، صص. ۴۹-۸۱ (doi: 20.1001.1.17354331.1392.9.30.2.5).

مهدی‌زاده، سید محمد (۱۳۸۷)، *رسانه‌ها و بازنمایی*، تهران: انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

هاموند، فیلیپ (۱۳۹۲)، *رسانه، جنگ، پست‌مدرنیته* (ترجمه علیرضا آرزو)، تهران: نشر ساقی. وثوقی، سعید و عسکر صفری (۱۳۹۶)، «نقش قزاقستان در گسترش روابط ایران و چین در آسیای مرکزی»، *مطالعات اوراسیای مرکزی*، دوره ۱۰، شماره ۲، صص. ۴۶۷-۴۸۴ (doi: 10.22059/jcep.2018.209451.449654).

یحیائی، سبحان و سیف، حامد (۱۴۰۲)، «بازنمایی نظام سیاسی جمهوری اسلامی و حکومت پهلوی در شبکه تلویزیونی «من‌وتو»»، *مطالعات فرهنگی و ارتباطات*، دوره ۱۹، شماره ۷۰، صص. ۳۰۷-۳۳۵ (doi: 10.22034/jcsc.2023.543465.2500).

English

Abuova, Nagima (2024), "Astana Format Guarantors Urge Peace and Humanitarian Aid in Middle East", *The Astana Times*, 12 November 2024, Available at: <https://astanatimes.com/2024/11/astana-format-guarantors-urge-peace-and-humanitarian-aid-in-middle-east/>, (Accessed on: 10/07/2025).

- Akhmetkali, Aibarshyn (2025), "Kazakhstan Returns 74 Citizens from Iran Amid Escalating Situation", **The Astana Times**, 16 June 2025, Available at: <https://astanatimes.com/2025/06/kazakhstan-returns-74-citizens-from-iran-amid-escalating-situation/>, (Accessed on: 02/07/2025).
- Alluhaidah, Monther (2023), "Representations of Islam and Muslims in Media Addressed by Corpus-Based Approaches: Systematic Literature Review", **International Journal of Linguistics and Translation Studies**, Vol. 4, No. 4, pp. 187–198, (doi: 10.36892/ijlts.v4i4.390).
- Amanullah, Arshad (2023), "Constructing the Muslim 'Other': A Critical Discourse Analysis of Indian News Coverage of the Tablighi Jamaat Congregation during the COVID-19 Pandemic", **Journalism**, doi: 10.1177/14648849231188260
- Bland, Stephen (2025), "The Ripple Effects of The Israel–Iran Conflict on Central Asia", **The Times of Central Asia**, 13 June 2025, Available at: <https://timesca.com/the-ripple-effects-of-the-israel-iran-conflict-on-central-asia/>, (Accessed on: 14/06/2025).
- Borangaziev, Aidar (2024), "Without Security, There Can Be No Development in Afghanistan", **The Times of Central Asia**, 26 April 2024, Available at: <https://timesca.com/without-security-there-can-be-no-development-in-afghanistan/>. (Accessed on: 27/06/2025).
- Cutler, Robert (2025), "Iran–Israel war highlights Central Asia as Zone of Strategic Stability", **The Times of Central Asia**, 24 June 2025, Available at: <https://timesca.com/iran-israel-war-highlights-central-asia-as-zone-of-strategic-stability/>, (Accessed on: 01/07/2025).
- Haidar, Aida (2023), "Kazakhstan and Iran pledge to boost trade turnover to \$3 billion", **The Astana Times**, 5 December 2023, Available at: <https://astanatimes.com/2023/12/kazakhstan-and-iran-pledge-to-boost-trade-turnover-to-3-billion/>, (Accessed on: 18/06/2025).
- KhosraviNik, Majid (2010), "The Representation of Refugees, Asylum Seekers and Immigrants in British Newspapers: A Critical Discourse Analysis", **Journal of Language and Politics**, Vol. 9, No. 1, pp. 1–28 (doi: 10.1177/0957926509104024).
- Li, Ke and Qiang Zhang (2021), "A Corpus-Based Study of Representation of Islam and Muslims in the American Media: A Critical Discourse Analysis Approach", **International Communication Gazette**, Vol. 83, No. 2, pp. 157–180, (doi: 10.1177/1748048520987440).
- Mikovic, Nikola (2025), "Exploring What's Behind Iran's Push in Tajikistan", **The Times of Central Asia**, 31 January 2025, Available at: <https://timesca.com/irans-upheaval-central-asias-role-and-regional-repercussions/>, (Accessed on: 22/06/2025).

- Guo, Run, Xinyue Song and Shan Lu (2022), "A CiteSpace-Based Analysis of the Application of Critical Discourse Analysis in News Discourse", **Discourse and Communication**, Vol. 16, No. 4, pp. 403–425, (doi: 10.1177/17504813211070670).
- Nakispekova, Aiman (2025), "Kazakhstan Brings Citizens Home from Iran in Swift Rescue Effort", **The Astana Times**, 20 June 2025, Available at: <https://astanatimes.com/2025/06/kazakhstan-brings-citizens-home-from-iran-in-swift-rescue-effort/>, (Accessed on: 11/07/2025).
- Pasitselska, Olga (2017), "Ukrainian Crisis through the Lens of Russian Media: Construction of Ideological Discourse", **Discourse and Communication**, Vol. 11, No. 6, pp. 591–609 (doi: 10.1177/1750481317714127).
- Pei, J., D. Li, and L. Cheng (2022), "Media Portrayal of Hackers in China Daily and The New York Times: A Corpus-Based Critical Discourse Analysis", **Discourse and Communication**, Vol. 16, No. 5, pp. 598–618, (doi: 10.1177/17504813221099190).
- Satubaldina, Assel (2021), "Developing Cooperation with Kazakhstan is of Great Importance for Iran, Says Iranian Foreign Minister", **T aaaaaa Times**, 8 April 2021, Available at: <https://astanatimes.com/2021/04/developing-cooperation-with-kazakhstan-is-of-great-importance-for-iran-says-iranian-foreign-minister/>, (Accessed on: 30/06/2025).
- Skripnikova, Anastasiya (2025), "Types of Headlines in the Astana Times Newspaper", **Herald of Journalism**, No. 4, pp. 34–45, (doi: 10.26577/HJ.2024.v74.i4.3).
- Smirnova, Anastasia, Helena Laranetto and Nicholas Kolenda (2017), "Ideology through Sentiment Analysis: A Changing Perspective on Russia and Islam in The New York Times", **Discourse and Communication**, Vol. 11, No. 3, pp. 296–315, (doi: 10.1177/1750481317699347).
- Usenov, Uran (2024), "Keeping Central Asia Out of Conflicts: An Interview with Political Analyst Uran Usenov", **The Times of Central Asia**, 8 February 2024, Available at: <https://timesca.com/keeping-central-asia-out-of-conflicts-an-interview-with-political-analyst-uran-usenov/>, (Accessed on: 09/06/2025).
- Yang, Mei, Mei Yang and Ziwei Wang (2023), "A Corpus-Based Discourse Analysis of China's National Image Constructed by Environmental News in The New York Times", **Humanities and Social Sciences Communications**, Vol. 10, No. 545 (doi: 10.1057/s41599-023-02052-8).
- Ziaee, Ali, Ju-Sung Lee and Ivo van Hilvoorde (2024), "Media and Representation of Others: Case of Iran in the 2020 Tokyo Olympics", **European Journal for Sport and Society**, Vol. 21, No. 4, pp. 393–410, (doi: 10.1080/16138171.2024.2345950).